

A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
í t é l e t e

Az ügy száma: Pfv.II.21.295/2020/8.

A tanács tagjai: Dr. Baloginé dr. Faiszt Judit a tanács elnöke

Nyíróné dr. Kiss Ildikó előadó bíró

Dr. Kövesné dr. Kósa Zsuzsanna bíró

A felperes: Felperes1 (cím1)

Az alperes: Alperes1 (cím2)

Az alperes képviselője:

Dr. Soltész Beatrix ügyvéd (Cím7)

A per tárgya: Kiegészítő házastársi tartásdíj fizetési kötelezettség megállapítása

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél:

Alperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

Zalaegerszegi Törvényszék 2.Pf.20.270/2020/4.

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Lenti Járásbíróság 3.P.20.249/2017/44.

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet a felülvizsgálattal támadott részében hatályában fenntartja.

Kötelezi az alperest, hogy fizessen meg az államnak felhívásra 50.000 (ötvenezer) forint le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket.

Az ítélet ellen nincs helye felülvizsgálatnak.

I n d o k o l á s

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

[1] A felperes és az alperes (a továbbiakban: a felek) házastársak voltak, házassági életközösségük 2001. január 29-én szűnt meg, a bíróság házasságukat a 2007. április 25-én jogerős ítéletével bontotta fel.

[2] A bíróság a felperes házastársi tartás iránti kereseteit a 2007. április 25-én, 2010. október 18-án és 2013. április 3-án jogerős ítéleteivel elutasította, mert a felperes ugyan egészségi állapota folytán önhibáján kívül rászorult a kiegészítő tartásra, de az alperes nem volt teljesítőképese.

[3] A felperes 1991. óta rokkant, 2000. októberben agyvérzést kapott. Azóta a munkaképesség-csökkenése 100 %-os, össz-szervezeti egészségkárosodása 80 %-os mértékű. A rokkantsági ellátása 2018. január 1-től havi 62.315 forint; 2019. január 1-től 64.000 forint, melyet letiltás terhel, ezért abból 31.160 forintot kap kézhez. Havi 25.000 forint fogyatékosági támogatásra is jogosult. Gyógyszerköltsége 10.674 forint havonta. A tulajdonában álló, rossz állapotú ingatlanban él. Itt lakik az ápolója is, aki a havi 52.135 forint ápolási díját átadja a felperesnek.

[4] Az alperes 2011. január 21-től egyéni vállalkozó, a jövedelme hozzávetőlegesen havi 150.000 forint. Rendszeres havi kiadásai: 48.650 forint lakásfenntartási költség és a kisadózó vállalkozóként fizetett havi 50.000 forint tételes adó. A felperessel közös nagykorú gyermekét és annak 2018. március 18-án született gyermekét havi 40.000-45.000 forinttal támogatja.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

[5] A felperes keresetében azt kérte, hogy a bíróság 2007. április 26-tól kötelezze az alperest havi 20.000 forint kiegészítő házastársi tartásdíj megfizetésére.

[6] Az alperes a kereset elutasítását kérte. Állította: a felperestől 18 éve külön él, ezért nem kötelezhető házastársi tartásra és nem teljesítőképes.

Az első- és másodfokú ítélet

[7] Az elsőfokú bíróság ítéletében a keresetet elutasította. Döntését a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 4:29. §-ra alapította. Megállapította, hogy a felperes nem szorul rá a tartásra és arra érdemtelen. Az alperes rendszeresen támogatja a tartásra rászoruló közös nagykorú gyermeküket, unokájukat és a Ptk. 4:202. § b) pontja alapján a tartásra jogosultak sorrendjében a kiskorú gyermek megelőzi a felperest. Az alperes havi jövedelme bizonyosan eléri a 150.000 forintot, de a kiadásai jelentősek, ezért a kiegészítő házastársi tartásdíj fizetésével a saját tartása is veszélybe kerülne.

[8] A felperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság ítéletével – egyéb, a felülvizsgálati kérelemmel nem érintett rendelkezések mellett – az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta és kötelezte az alperest, hogy 2017. március 5-től fizessen meg a felperesnek havi 20.000 forint kiegészítő házastársi tartásdíjat. A 2017. március 5. és 2020. szeptember 30. között keletkezett, 60 napon belül megfizetendő hátralékot 896.700 forintban állapította meg, a 2020. október 1-től esedékes tartásdíj megfizetésére pedig minden hónap 10. napjáig előre esedékesen kötelezte az alperest.

[9] Az elsőfokú bíróság a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 215. §-át megsértve, az ellenkérelem korlátait túllépve állapította meg a felperes rászorultságának hiányát és az érdemtelenségét. Erre vonatkozó ellenkérelem hiányában hivatalból nem foglalkozhatott a Ptk. 4:29. § (2) bekezdése szerinti feltételek vizsgálatával sem. A házastársi tartás elsődleges feltételét, a felperes önhibán kívüli rászorultságát tehát fennállónak kell tekinteni. A különélés tartamának, a házasság felbontása óta eltelt időnek a tartási kötelezettség szempontjából nincs jelentősége, mert a Ptk. 4:29. § (1) bekezdés alapján a volt házastárs időbeli korlát nélkül köteles tartani rászoruló volt házastársát.

[10] A 2017. március 5-től igényelt kiegészítő házastársi tartásdíjról ezért kizárólag az alperes tartási képessége függvényében kellett dönten. Az elsőfokú bíróság elmulasztotta az erre vonatkozó lényeges tények feltárását: az alperes személyes meghallgatásakor nem tisztázta a vállalkozói tevékenységét, az ingatlanán kívüli egyéb vagyontárgyait, nem szerezte be az alperes egyéni vállalkozói adóbevallását, nem vizsgálta az életszínvonalát. A Pp. 3. § (3) bekezdése alapján tévesen tájékoztatta a feleket, mert az alperest terhelte annak bizonyítása, hogy a felperes tartásával saját szükséges tartását veszélyeztetné.

[11] Ennek ellenére a rendelkezésre álló adatokból is megnyugtatóan lehetett következtetni az alperes meglévő tartási képességére: az alperes és a tanúként kihallgatott nagykorú gyermeke ugyanis egybehangzóan nyilatkoztak arról, hogy az alperes rendszeresen támogatja anyagilag a gyermekét; az alperes előadása szerint havi 20.000 forinttal, a gyermeke tanúvallomása szerint havi 35.000-40.000 forinttal. Ebből pedig az következik, hogy az alperes saját tartása veszélyeztetése nélkül képes havi 20.000 forint tartás nyújtására.

[12] Az elsőfokú bíróság tévesen értelmezte a Ptk. 4:202. §-t úgy, hogy a felek nagykorú, önálló jövedelemmel rendelkező közös gyermeke és kiskorú unokája a tartásra jogosultak sorrendjében megelőzi a felperest. A Ptk. 4:202. § b) pontja alapján ugyanis a házastársat, a volt házastársat és a volt élettársat csak a felek kiskorú vagy a tartásra jogosult továbbtanuló nagykorú gyermeke előzi meg (Ptk. 4:214. § és 4:220. §); a volt házastárs pedig az unokát a Ptk. 4:202. § b)-d) pontjai értelmében a tartásra jogosultak sorrendjében megelőzi.

A felülvizsgálati kérelem

[13] A jogerős ítélet ellen az alperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, amelyben tartalma szerint annak az elsőfokú ítéletre is kiterjedő hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását kérte. Megsértett jogszabályhelyként a Pp. 3. § (3) bekezdését és a Ptk. 4:31. §-t jelölte meg.

[14] A másodfokú bíróság a Pp. 3. § (3) bekezdését azért sértette meg, mert megfosztotta annak lehetőségétől, hogy megismerhesse az őt terhelő bizonyítást és ennek tudatában részletes nyilatkozatot tehessen a tartási képességére, előterjeszthesse bizonyítási indítványait. A másodfokú bíróság a fellebbezési eljárásban nem is orvosolhatta az elsőfokú bíróság mulasztását, legkevesbé úgy, hogy minden további bizonyítást szükségtelennek tartva, kizárólag az elsőfokú eljárásban tett előadását és a tanúként kihallgatott nagykorú gyermeke tanúvallomását vette figyelembe. Nem kapott a jogszabályoknak megfelelő tájékoztatást arról, hogy teljesítőképessége hiányának bizonyítása őt terheli és nem hívták fel bizonyítási indítványainak előterjesztésére.

[15] Előadta: egyéni vállalkozó, de ezt a tevékenységét 2019-ben és 2020-ban szüneteltetni kényszerült. A munkaügyi központban munkanélküliként regisztráltatta magát és három hónapig havi 44.000 forint járulékban részesült. Az ezt igazoló iratokat csatolta. A nagykorú gyermekének nyújtott támogatás nem havi rendszerességű, a jogerős ítélet meghozatalának időpontjában már mások voltak személyes és anyagi körülményei, mint a per megindulásakor.

[16] A másodfokú bíróság azzal, hogy a szükséges bizonyítás lefolytatása érdekében nem helyezte hatályon kívül az elsőfokú bíróság ítéletét, megvonta tőle a számára kedvezőtlen elsőfokú határozattal szembeni rendes jogorvoslat lehetőségét.

A Kúria döntése és jogi indokai

[17] A Kúria a jogerős ítéletet a Pp. 275. § (2) bekezdése alapján a felülvizsgálati kérelem keretei között bírálta felül.

[18] A felülvizsgálati kérelem megalapozatlan.

[19] A Pp. 3. § (3) bekezdés felperes által megsértettnek tekintett rendelkezése szerint a bíróság köteles a jogvita eldöntése érdekében a bizonyításra szoruló tényekről, a bizonyítási teherről, illetve a bizonyítás sikertelenségének következményeiről a feleket előzetesen tájékoztatni. A Pp. tájékoztatási kötelezettségre vonatkozó szabályainak alkalmazásával kapcsolatos egyes kérdésekről szóló 1/2009. (VI.24.) PK vélemény 1) és 2) pontja szerint a tájékoztatási kötelezettség célja annak biztosítása, hogy a fél a bizonyítási indítványait a jóhiszemű és célszerű pervitel követelményeinek megfelelően előterjeszthesse. Ennek érdekében kell tájékoztatni arról, hogy a bíróság a Pp. 163. § alapján mely tényállításait tekinti olyannak, amelyek bizonyításra szorulnak. A tájékoztatásnak a kereseti kérelem és az ellenkérelem alapjaként előadottakból kiindulva, az anyagi jogi szabályok szerint jelentős tényekre kell vonatkoznia.

[20] Az adott ügyben az alperes ellenkérelme és az anyagi jogi szabály, a Ptk. 4:31. § alapján vizsgálendő jelentős tény az alperes tartási képessége: képes-e a felperes tartását saját szükséges tartásának vagy gyermeke tartásának veszélyeztetése nélkül biztosítani. Azt, hogy ez a vizsgálendő jelentős tény igényli-e bizonyítási eljárás lefolytatását, a felek előadásai alapján lehet eldönteni. A Pp. ún. egyszerűbben bizonyítandó tényekre vonatkozó 163. § (2) bekezdése szerint a bíróság az ellenfél beismerése, mindkét fél egyező vagy az egyik félnek az ellenfél által bírói felhívás ellenére kétségbe nem vont előadása folytán valóban fogadhat el tényeket, ha azok tekintetében kételye nem merült fel; továbbá a 3. § (5) bekezdés szerint a bíróság a polgári perben – ha a tényállás felderítésére alkalmas – szabadon felhasználhatja a felek előadásait is.

[21] A perben az alperes maga állította, hogy hozzájárul nagykorú gyermeke és családja megélhetésének biztosításához. Ennek összegét eltérően; a 2018. május 18-án és október 17-én tartott tárgyaláson havi 20.000 forintban, a 2019. február 13-i tárgyaláson legalább 40.000-45.000 forintban határozta meg. Függetlenül attól, hogy a felperes nem vitatta, állításának bizonyítására tanúként kérte kihallgatni a nagykorú gyermekét, aki ezt az alperesi állítást tanúvallomásával igazolta: a 23. sorszámú beadványában a támogatás összegét 30.000-45.000 forintban, a 2019. február 13-i tárgyaláson tett tanúvallomásában havi 40.000-45.000-50.000 forintban jelölte meg. Az eljáró bíróságok az alperes előadása és a tanúvallomás alapján jogszabálysértés nélkül állapították meg tényként, hogy az alperes havi 40.000-45.000 forinttal támogatja a nem továbbtanuló nagykorú gyermekét; vagyis saját előadása alapján is rendelkezik akkora jövedelemmel, amiből saját szükséges tartásának veszélyeztetése nélkül havonta ilyen mértékű tartás nyújtására képes.

[22] Bizonyítást nem igénylő jogkérdés, hogy ezt a havonta nyújtott támogatást az alperes tartási képességének vizsgálatakor hogyan kell értékelni: ha a jogszabályok alapján a tartásra jogosultság sorrendjében a nem továbbtanuló nagykorú gyermek és a távolabbi leszármazó előzi meg a volt házastársat, az alperes jövedelmének a szükséges tartásokra fordított

összeggel csökkentett részét lehet az alperes felperessel szemben fennálló tartási képessége körében figyelembe venni.

[23] Ha azonban a tartásra jogosultság sorrendjében a volt házastárs megelőzi a nem továbbtanuló nagykorú gyermeket és a távolabbi leszármazót, akkor az alperes által a nagykorú gyermek és az unoka tartására fordított összeget úgy kell tekinteni, hogy azt nem a leszármazók, hanem a volt házastárs tartására kell fordítania.

[24] A másodfokú bíróság a Ptk. 4:202. § b)-d) pontjainak az értelmezésével azt állapította meg, hogy a tartásra jogosultság sorrendjében a felperes a nagykorú gyermeket és a távolabbi leszármazót megelőzi és az alperes sem állította a felülvizsgálati kérelemben a tartásra jogosultság sorrendjének jogszabálysértő megállapítását. Ezért úgy kell tekinteni, hogy ha az alperesnek a tartásra havi 40.000-45.000 forint rendelkezésére áll, akkor ebből azt az összeget, ami a felperes kiegészítő tartásának biztosításához szükséges, nem a leszármazók, hanem a jogszabályi kötelezettsége alapján a volt házastárs tartására kell fordítania.

[25] Fel sem merült a perben, hogy az alperesnek ezen túl további összegeket is rokonai tartására kellene fordítania; a másodfokú bíróság is azt állapította meg, hogy ha az alperes gyermekét képes havi 35.000-40.000 forinttal támogatni, akkor ebből az következik: a havi 20.000 forint tartás nyújtására saját tartása veszélyeztetése nélkül képes (jogerős ítélet 5. oldal harmadik bekezdés). Szükségtelen annak vizsgálata és bizonyítása, hogy a további tartás fizetése az alperes saját szükséges tartását veszélyeztetné.

[26] Az alperes tehát jövedelméből saját előadása szerint 35.000 – 40.000 forintot saját szükséges tartása veszélyeztetése nélkül rokonai tartására tud fordítani. Fel sem merülhetett ezért, hogy a perben az alperesnek bizonyítania kellett volna: bármilyen összegű tartás fizetése saját szükséges tartását veszélyeztetné. Ilyen tartalmú felhívás azt eredményezné, hogy az alperest a saját előadásával ellentétes tények bizonyítása terhelné, ami nyilvánvalóan nem lehetséges.

[27] Az alperes tartásra képességének megállapítása nem igényelt bizonyítást, ami kizárja a Pp. 3. § (3) bekezdés megsértését és a korábban kifejtett indokok miatt az eljáró bíróságok az alperes tartási képességét a Ptk. 4:31. § megsértése nélkül állapították meg. A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdésben biztosított jogköre alapján részben megváltoztatta, ami nem jelenti az alperes jogorvoslati jogának megvonását.

[28] A Kúria a Pp. 270. § (2) bekezdés szerint a jogerős ítélet felülvizsgálatát végzi el; a Pp. 275. § (1) bekezdés alapján pedig a felülvizsgálati eljárásban bizonyítás felvételének nincs helye. Ezekből a jogszabályi rendelkezésekből az következik, hogy a Kúria a felülvizsgálati eljárásban kizárólag az első- és másodfokú eljárásban is vizsgált tényeket és a rendelkezésre álló bizonyítékokat értékelheti, a jogerős ítélet meghozatala után előadott tényeket és ezek bizonyítékait nem. A Kúria ezért nem vizsgálta érdemben az alperesnek az elsőfokú ítélet meghozatala után bekövetkezett, de a másodfokú eljárásban előadni elmulasztott és a jogerős ítélet meghozatala után bekövetkezett tényekre tett előadását és a felülvizsgálati kérelemhez csatolt okirati bizonyítékokat.

[29] A kifejtettekre tekintettel a Kúria megállapította, hogy a jogerős ítélet felülvizsgálattal támadott részében nem sértette a felülvizsgálati kérelemben megjelölt eljárási és anyagi jogszabályokat, ezért azt a régi Pp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

Záró rész

[30] A felperesnek a felülvizsgálati eljárásban megtérítést igénylő költsége nem merült fel.

[31] Az alperes felülvizsgálati kérelme nem vezetett eredményre, ezért a Pp. 270. § (1) bekezdése alapján alkalmazott 78. § (1) bekezdése és a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése értelmében köteles a tárgyi költségfeljegyzési jog folytán le nem rótt, az 1990. évi XCIII. törvény (Itv.) 39. § (1) bekezdése és az 50. § (1) bekezdése szerint megállapított felülvizsgálati eljárási illeték megfizetésére.

[32] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a régi Pp. 274. § (1) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el.

[33] A Kúria ítélete elleni felülvizsgálatot a régi Pp. 271. § (1) bekezdés e) pontja zárja ki.

Budapest, 2021. március 16.

dr. Baloginé dr. Faiszt Judit s.k. a tanács elnöke, Nyíróné dr. Kiss Ildikó s.k. előadó bíró, dr. Kövesné dr. Kósa Zsuzsanna s.k. bíró